

HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC

**HỘI NGHỊ CÁC VIỆN TRƯỞNG XÃ HỘI HỌC
CÁC NƯỚC XÃ HỘI CHỦ NGHĨA TẠI BUDAPEXT
(TỪ 20 ĐẾN 24-4-1987)**

HỘI nghị nhằm mục đích :

1. Thông báo về hoạt động xã hội học tại của các nước xã hội chủ nghĩa,
2. Kiểm điểm công việc các tiểu ban tác nhiều bên về đề tài cơ cấu xã hội, xã hội học nông thôn và

động lực xã hội trong xã hội xã hội chủ nghĩa.

Thành phần xã hội nghị gồm có : các nước Balan, Bungaari, Cuba, Cộng hòa Dân chủ Đức, Hunggari, Liên Xô, Rumani, Tiệp Khắc, Việt Nam.

Các đoàn gồm có : Viện trưởng các Viện xã hội học thuộc Viện Hàn Lâm.

I. KIỂM ĐIỂM CÔNG VIỆC CỦA CÁC TIỂU BAN HỢP TÁC

Giáo sư tiến sĩ Doctor, Viện trưởng Viện Triết học và Xã hội học Ba Lan, báo cáo chung về kết quả các công trình hợp tác nhiều bên. Việc hợp tác giữa các nhà xã hội học các nước xã hội chủ nghĩa đã tạo điều kiện cho việc học tập lẫn nhau những thành tựu lý luận và thực tiễn khiến cho vai trò của xã hội học ngày một tăng ở các nước xã hội chủ nghĩa, tạo điều kiện cho Đảng, Nhà nước và những người làm công tác quản lý hiểu biết sâu sắc hơn về xã hội.

Kết quả của các công trình hợp tác đã được lần lượt giới thiệu bằng nhiều thứ tiếng trong các nước xã hội chủ nghĩa.

Trong phạm vi thế giới cũng như trong mỗi nước, rất nhiều vấn đề đang được đặt ra, nêu cho xã hội học những nhiệm vụ cao cả và nặng nề hơn nữa.

Các viện đã tham gia những tiểu ban hợp tác cần khẩn trương nghiên cứu để bảo đảm chất lượng và thời gian. Trước mắt cần đẩy mạnh việc :

- Hợp tác biên soạn lịch sử xã hội học.
- Xúc tiến biên soạn và xuất bản Từ điển xã hội học.
- Xây dựng một nhóm nghiên cứu về dư luận xã hội.

Sau khi kiểm điểm lại công việc của các tiểu ban hợp tác, các đại biểu trong các tiểu ban bổ sung về công

việc của mình và nêu lên những vấn đề cần được quan tâm hơn nữa.

Những vấn đề được nhiều đại biểu nêu lên và nhấn mạnh :

1. Nghiên cứu về cơ cấu xã hội, đặc biệt là cơ cấu bên trong của giai cấp công nhân.
2. Dự báo về viễn cảnh hợp tác của nông thôn và nông dân.
3. Đánh giá mới về sở hữu tập thể và sở hữu tư nhân.
4. Nghiên cứu về dư luận xã hội đối với chiến tranh và hòa bình.
5. Những vấn đề dân số và di dân.
6. Đại biểu Bungari đề nghị đưa nhanh việc biên soạn cuốn từ điển dân số học.
7. Nghiên cứu về gia đình trong các gia đình xã hội xã hội chủ nghĩa. Chú trọng vấn đề thái độ của thanh

niên với hôn nhân và gia đình/.

8. Nghiên cứu xã hội học nông thôn (giới thiệu cuốn sách ((Nông thôn xã hội chủ nghĩa của Liên Xô)) in

bằng tiếng Anh và tiếng Nga).

9. Nghiên cứu về lối sống. Đại biểu Ba Lan đánh giá cao công trình của Bungari về lối sống.
10. Phê phán xã hội học tư sản (tháng 10-1987, Cộng hòa Dân chủ Đức sẽ họp hội nghị). Các đại biểu yêu

cầu xuất bản sớm công trình nghiên cứu về xã hội học tư sản đã biên soạn xong, vì càng để lâu càng lạc hậu.

II. THÔNG BÁO VỀ TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC Ở MỖI NƯỚC

- **Hunggari**

1. Xác định nhiệm vụ đầu tiên là tập trung nghiên cứu những công trình do Đảng và Nhà nước định ra.
2. Cần có sự hợp tác chặt chẽ giữa Viện xã hội học của Nhà nước (thuộc Viện Hàn Lâm) với Viện xã hội

học của Đảng (thuộc Viện Hàn lâm khoa học xã hội trực thuộc Trung ương Đảng), với các khoa xã hội học thuộc các trường đại học.

Những vấn đề Hunggari đang nghiên cứu :

1. Cơ cấu xã hội và quá trình xích lại gần nhau giữa các giai cấp. Đổi mới về lý luận và thực nghiệm để

nghiên cứu về cơ cấu xã hội và dự báo về một kiểu mới của cơ cấu xã hội.

2. Nghiên cứu về lối sống và chính sách xã hội, không coi lối sống xã hội chủ nghĩa như một dạng duy

nhất mà là biểu hiện dưới nhiều dạng khác nhau. Lưu ý vấn đề bảo vệ sức khỏe trong lối sống. Gắn liền việc nghiên cứu về các biểu hiện cụ thể của lối sống với chế định và hoàn thiện các chính sách xã hội.

3. Hoàn thiện về hệ phương pháp nghiên cứu xã hội học. Trên cơ sở nghiên cứu về lý luận, về lịch sử và

hiệu quả của các phương pháp để không ngừng hoàn thiện toàn bộ hệ phương pháp nghiên cứu xã hội học.

4. Nghiên cứu về một số hiện tượng xã hội mà Hunggari đang đặc biệt quan tâm : vấn đề giảm dần dân số

trong 10 năm qua, vấn đề tự tử, vấn đề bệnh xã hội .

- **Tiếp Khắc :**

1. Nghiên cứu về biến động xã hội. Nghiên cứu về đặc điểm của giới trí thức và công nhân hiện nay. Thế

nào là trí thức, thế nào là công nhân. Nghiên cứu về những thành phần khác nhau trong giới trí thức. Nghiên cứu về thái độ chính trị của thanh niên.

2. Dự báo về sự phát triển kinh tế - xã hội, về khoa học - kỹ thuật cuối thế kỷ XX.

- CuBa :

Cuba chưa thành lập Viện Xã hội học, mà có một trung tâm xã hội học với bốn bộ phận nghiên cứu :

- Lối sống
- Văn hóa thanh niên
- Tâm lý xã hội
- Tôn giáo

- Ba Lan :

Về tổ chức, bộ máy văn hóa như cũ. Ngoài những đề tài Nhà nước trực tiếp giao. Viện từ 10 năm qua tiếp tục nghiên cứu những đề tài sau đây :

1. Cơ cấu xã hội và tình hình giai cấp công nhân. Tình hình nông dân và chính sách nông thôn của Đảng.
2. Ý thức xã hội.

Nghiên cứu tác động qua lại giữa hai vấn đề trên, mối quan hệ giữa ý thức xã hội và ý thức các tầng lớp, ý

thức ở mỗi cá nhân. BaLan báo cáo thêm về Viện Xã hội học thuộc Viện Hàn lâm khoa học xã hội của Trung ương Đảng. Nhiệm vụ chính của Viện này là giảng dạy và đào tạo cán bộ/.

- Liên Xô :

Đất nước đang đặt ra những đòi hỏi mới đối với xã hội. Liên Xô vừa mới tổ chức Hội nghị tổng kết về

nghiên cứu xã hội học vừa qua với sự tham gia của các Viện Dân tộc học. Viện Nhà nước và viện pháp quyền, Viện Kinh tế, Viện Phong trào công nhân quốc tế, Viện Hàn lâm khoa học xã hội trực thuộc Trung ương Đảng.

Những nhiệm vụ nghiên cứu hiện nay :

1. Dự báo về phát triển xã hội.
2. Nghiên cứu về lối sống với sự cộng tác của Viện Kinh tế và các trung tâm xã hội học ở các nước Cộng

Hòa.

3. Nghiên cứu về dư luận xã hội.

4. Kỷ niệm 70 năm Cách mạng Tháng Mười, nghiên cứu về dân chủ và đổi mới ở Liên Xô, Xã hội học

đã cử người đi 4 tỉnh để quan sát về việc bầu cử, thu nhập ý kiến về việc thay đổi cách bầu cử hiện nay (ý kiến người đi bầu, người ứng cử, người được bầu, người không được bầu).

Ngoài ra, Chủ tịch đoàn Viện Hàn lâm giao cho Viện khái quát về mặt khoa học các công trình mà việc đã nghiên cứu.

- **Rumani :**

1. Tất cả công trình nghiên cứu đều do hợp đồng của Nhà nước, của các cơ quan.

2. Hợp tác liên ngành giữa khoa học tự nhiên và khoa học kỹ thuật.

3. Tập trung vào việc dự báo tương lai của các quá trình xã hội :

- Tương lai của nông thôn và đô thị theo hướng đô thị hóa.

- Tương lai của cơ cấu xã hội. Dự báo một mô hình của cơ cấu xã hội tương lai.

4. Theo yêu cầu của Trung ương Đảng, nghiên cứu trong 39 tỉnh về tình hình tôn giáo

5. Viết lịch sử xã hội học thế giới và lịch sử xã hội học Rumani (3 tập).

- **Việt Nam :**

1. Tại Hội nghị, Giáo sư Vũ Khiêu đã báo cáo tóm tắt về hoạt động của xã hội học Việt Nam trong 10 năm

qua. Sau khi đất nước được hoàn toàn giải phóng 1975, vấn đề triển khai các hoạt động xã hội học là một nhu cầu cấp thiết. Chưa bao giờ lịch sử Việt Nam phải chứng kiến sự biến động xã hội lớn lao như sau ngày giải phóng miền Nam. Hàng triệu người từ thành phố ra đi và hàng triệu người từ nơi khác vào thành phố. Hàng triệu người từ miền Bắc vào Nam, từ miền Nam ra Bắc. Sự thay đổi thành phần nghề nghiệp của hàng triệu người từ ngụy quân, ngụy quyền trở thành người lao động. Với việc xây dựng lại đất nước, người nông dân cá thể trở thành người nông dân tập thể, giai cấp công nhân được mở rộng, đội ngũ sinh viên và trí thức tăng lên nhanh chóng. Đất nước chứng kiến những biến đổi sâu sắc nhất trong toàn bộ cơ cấu xã hội. Cơ cấu xã hội trở thành đối tượng quan trọng bậc nhất của xã hội học.

2. Sự đổi mới về kinh tế, chính trị và cơ cấu xã hội cũng tạo ra sự biến đổi mới trong lối sống của các tầng

lớp trên mọi lĩnh vực, trong lao động và hưởng thụ, trong sinh hoạt gia đình, trong các quan hệ xã hội và trong cuộc sống riêng biệt. Lối sống cho đến nay vẫn là một đối tượng quan trọng được xã hội học tiếp tục nghiên cứu.

3. Dân số là một vấn đề cấp thiết trong xã hội học Việt Nam. Trong lúc đất nước còn có nhiều khó khăn do

hậu quả của chiến tranh, do tàn dư quá khứ để lại, tỷ lệ sinh đẻ quá nhiều ở Việt Nam đang tạo ra những cản trở và khó khăn rất lớn cho việc xây dựng đất nước. Xã hội học đang tập trung vào nghiên cứu những hiện tượng này để sớm có những biện pháp khoa học nhằm kế hoạch hóa dân số một cách hợp lý.

Ngoài những vấn đề lớn ấy, xã hội học Việt Nam tích cực thực hiện những công trình nghiên cứu do Đảng

và Nhà nước giao cho, như tình trạng nhà ở và chính sách nhà ở, tình hình gia đình, những biến đổi mới trong nông thôn, những vấn đề quản lý đô thị, vấn đề thỏa mãn nhu cầu văn hóa cấp thiết trong nhân dân.

Về mặt xây dựng đội ngũ xã hội học, Viện Xã hội học tích cực đào tạo cán bộ trong nước và đã gửi nhiều

anh chị em đi học tại Liên Xô, Bungari, Hunggari, Cộng hòa Dân chủ Đức và đi nghiên cứu tại nhiều nước xã hội chủ nghĩa khác.

*

* *

Hội nghị các Viện trường xã hội học đã diễn ra trong không khí hợp tác anh em, cùng có trách nhiệm xây dựng ngành xã hội học Mác – Lênin, cùng góp phần hoàn thành những nhiệm vụ lớn lao mà các Đảng anh em đang đảm nhiệm, trước những diễn biến trên thế giới và tình hình cụ thể ở mỗi nước.